

# TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

## ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

## Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la

Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sînt a se adresa la

Redacțiunea „Telegraful Román“, strada Măcelarilor Nr. 30.

Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

**Din cauza ss. sêrbători ale „Nașterii Domnului nostru Iisus Christos“ numărul cel mai de aproape va apăre Marți în 29 Decembre v.**

## Prenumeratiune nouă

la

### „Telegraful Român“

care apare de trei ori pe sêptemână, deschidem pe anul 1888, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedé în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimît mai cu înlesnire pelângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfêrșese cu ultima Decembre 1887, sê-și înnoiască abonamentul, pentrucă altfel espeditura va fi silită a sista espedirea foaiei\*).

Editura „Telegraful Román“ în Sibiu.

\* O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, în 23 Decembre, 1887.

Trecutau preste optspredece sute de ani de când în lume s'a auđit cel dintâiu vers ângereșc: „Mărire intru cei de sus lui Dđeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire,“ și cu toate acestea tocmai pacea și bună învoirea nu află pe pământ teren mănșos, ci din ce merge omenimea spre un progres oare care, din ce cuprinde în inimile oamenilor teren mai mult vanitatea, pofta de mărire și nesățiu după averi. Înțelegem, că până la un grad oare-care fie-care din ele au oare-și care îndreptățire, dar nu putem înțelege pornirea mai nouă ce se manifestează la diferite clase de oameni, și numai crescinesc nu este, când deaproapele despoaie pe deaproapele seu de averea sa, de onoarea sa fără pic de scrupuli de consciință, când tata numai poate locui în casa făcută de el pentru că fiul seu, pe care el l'a crescut, el l'a nutrit, el l'a ferit de foc și de apă, l' dă afară.

Este deci ceva rău în societatea omenească și dacă societatea nu va fi mai scrupuloasă, nu va pedepsi mai cu asprime pe făcătorii de rele, tribuna-

lele nu pot da nici odată satisfăcțiunea recerută celor asupriți și neindreptățiti de semenii lor.

Formează se societăți, ca să smulgă limba unor cetățeni din gura lor și să le o pună pe a lor, punu-se la cale tot felul de ispiti pentru de a rumpe legăturile dintre fi unei și acelei națiuni, făcu-se încercări de desbinări în cele confesionale, merg oamenii de timbrează pe cei ce nu sunt de o lege ori o credință politică cu ei de vrășmași, cu un cuvânt este o ferbere și o clocotire în inimile oamenilor.

Sub astfel de împregiurări adevărata lege creștinească face loc unor secte de oameni, al căror spirit distrugătoriu străbate până în păturile cele mai înalte ale societății, și nu cruță nici chiar poporul, care până mai deunădile era virgin în credința sa, și trăia în firma convingere, că binele trebuie făcut nu pentru vr'o recompensă, ci pentru-că e bine și e crescinesc de a ajuta pe deaproapele și de a promova interesul unul altuia în mod binevoitor.

Nu ne este dată să scim, ce ne aduce anul viitoriu, nici nu putem da răspuns cu positivitate la întrebările pentru a căror rezolvare și bat ađi capul marii diplomați și cercurile militare, dar noi ca apostoli ai păcii numai pacea o dorim, numai dela ea condiționăm bunăstarea și progresul popoarelor din monarhia noastră și de tot greșit ar fi când ea ar fi conturbată de dragul fantasiei unor oameni, cari nu-și mai încap în piele și cari și-ar dori și o sferă de activitate în peninsula balcanică, cum nici Napoleon al III lea nu-și o închipse pe la 1868, când stetea la culmea măririi sale. Dela pace condiționăm ameliorarea finanelor statului, dela ea tigna în familie, înflorirea negoțului și a industriei.

Suntem în ajunul dđiei, în care bierica noastră din mii de pepturi va propovedui pacea și buna învoirea și noi ca nisce cronicari nu putem să nu-i dăm esprime și pe calea aceasta, că adevărat e o necesitate supremă, ca ea să se susține tocmai acum între cetățenii de diferite limbi, când cestiunea orientală intră în un nou stadiu, când la granițele monarhiei stau tunurile cu gurile căscate ca să înghită mii de vieți omenesci și să dărime ceace munca și labore de sute de ani a întemeiat și pus la cale.

Să sêrbăm deci cu speranța, că pacea va fi neconturbată și dorințele a mii de cetățeni vor fi împlinite, — ear în cele interne dela, noi tot pacea ne va putea deschide mințile și inimile și ne va apropia unii de alții, ca să lucrăm mai cu tignă și să nu ne risipim puterile combatându-ne acolo, unde ar trebui să fim toți una în un cuget și o simțire. Este o mare norocire pentru poporul român, că majoritatea marea, și hotărîtoarea majoritate a filor lui doresce pacea,

căci de nu ar avea aceasta bună și nobilă însușire, multe ispiti lesne l'ar fi putut scoate din ogașia cea adevărată și l'ar fi împins pe un teren neumblat, necunoscut de el.

Este o norocire, că și în biserică elementele mai pacinice și mai de ordine sunt la cârmă și ele ne dau garanță, că tot sub a lor ocărnuire încet, dar sigur vor progresa instituțiunile noastre.

Noi în pace credem și tot ea va fi scrisă pe stindardul nostru până unde numai ne va fi posibil a o susține în interesul bisericeii și al patriei comune.

## Revista politică.

Din limbistica și tonul, ce predominesce în presa rusă s'ar putea ușor deduce, că situațiunea esternă merge spre bine și că cele mai mari pedeci, cari pun stavilă desvoltării pacinice a lucrurilor s'ar putea delătura prin o învoire a diplomaților.

Astfel diariul rus din Petersburg „Grajdanin“, răspundând la întrebarea diariului din capitala regatului nostru „Pester Lloyd“, că ce anume doresce Rusia în cestiunea bulgară, dice între altele: Rusia voesce restabilirea ordinii legale în Bulgaria, care este o condițiune necesară pentru pacea europeană. Cooperarea Austro-Ungariei pentru înlăturarea neînțelegerilor e salutată cu bucurie din partea Rusiei. Pentru ca să se poată stabili însă un raport este de lipsă ca înainte de toate diplomația austro-ungară să înceteze d'a-și mai însoți politica sa oficială cu agitarea secretă oficioasă. Îndată ce politica rusesească va fi întimpinată în mod loial de către Austro-Ungaria, este posibil o înțelegere chiar și în privința cestiunilor celor mai anevoioase. Nu e timpul a vorbi acum despre condițiunile, ce le va pune Rusia după ce starea lucrurilor din Bulgaria va fi aplanată; căci acele condițiuni în tot cazul vor corespunde intereselor Rusiei, Bulgariei și ale întreg Orientului. Avem motive a crede, închee numita foaie, că diplomația austro-ungară a apucat pe calea pacinică și păcută Rusiei și că va continua numai pe calea aceasta.

Tot astfel organul „Nord“ ne surprinde cu un articol, prin care se spulberă tot pesimismul, ce mai domnia în foile germane și ale monarhiei noastre. „Nord“ e de părere, că pacea europeană nu se poate conturba. Pesimismul e de tot neîntemeiat, deoarece mai toate puterile sunt cuprinse de curentul păcii și dacă și Germania și Austro Ungaria vor fi cuprinse de acest curent ca Rusia, și vor fi tot așa de sincere ca ea, atunci pericolul unui războiu se poate privi cu totul îndelăturat.

## FOIȚA.

### Fermecul Crăciunului.

(Din germanesce, după Rudolf Baum bach)  
(Înceiere.)

„Copilă“ o admoniă bătrâna, doară tu nu...?  
„Nu, eu nu sunt așa de sburdată, dar totuși mi-ar plăcea se știu, ce face cine vrea să afle așa ceva

Mătușă se aședă ear pe un scaun și și vindu toată înțelepciunea. Dacă o fată fecioară șede singură singurică în căsuța ei toată noaptea de crăciun și pe masă pune două fețe, atunci i-se arată fiitoriul soț. Dar el nu are carne și sânge: este numai duch (spirit) și când cântă cocoșul — dispăre. De aceea bine face fata, dacă bagă un cocoș în sac și-l așează lângă sine. Și de se înfrică de oaspele, ce i-se arată, clătesc numai cocoșul din sac, acela face larmă, și necuratul dispăre. Unii mai dđic că, ucigă-l crucea ia tipul iubitelui, și vine. Eu, ce-i drept, nu cred, dar totuși este un joc primejdios. Eu încă o pății, când imi cercaiu norocul“.

„Așa?“ întrebă fata curioasă. Și dta încă și ai căutat norocul? Și și s'a arătat?

„Ba nu,“ dđise bătrâna, „nu mi s'a arătat nici

unul, și de aci pricepui, că voi rămâné tot fată în pâr și eată că am rămas. Imi bănuiesc însă, de ce și spusei chiar toate, dar tu nu vei cerca, imi promiți? Și acum, copila mea, mulțamesc frumos pentru darurile de Crăciun și bai de me petreci cu lumina, că afară nu-ți veđi mâna de întunec, și treptele sunt atât de repede.“

Cusătoreasa petrecu pe bătrâna cu lampa și se reintoarse apoi în căsuța i linistită. Beutura cea ferbinte îi înroșise obrazele, și cum era acum ocupată cu punerea în rënd a tănierelor și vaselor ar fi apărut ori cărui ochiu un frumos bobocel, dar aci nime nu era, sê o privească.

Cele spuse de mătușă sa îi veniră una de una pe rënd în minte. Mai întâiu rise de fermecele din noaptea de Crăciun, apoi se gândi puțin și în fine — era numai o glumă nevinovată — aduse o față de masă albă, o așternu pe masă și puse două coperte pe ea. Așa, acum poate veni. Drept, că cocoș nu avea, dar purta o cruculiță la grumaz și de cruce ori ce duch trebuie să fugă. Se aședă apoi pe un scaun, și aședă mânuțele pe genunchi și începu a numera bărbații pe cari îi cunoasce: comisul cel vuclat din prăvălie, care-i măsura atât de bine zaharul și cafeaua; sergentele, care o salută atât de afabil, când se întâlnesc; copistul ce șede numai vis a vis și în toată seara cânta din flaut: „Când aș fi o păserică!“ dar din acestia nici

unul nu fû cel adevărat. Mai în fine veni la unul, dar acela era prea serios, un domn cu mult mai mare decât sê-și gândească la o biată cusătoreasă din căsuța de sub coperiș.

Înainte cu doi ani, pe când trăia încă mamă sa, se întâlniră prima dată pe trepte și o privi cu mare atențiune. În diua următoare o agrăi și o rugă să i stea ca model. La început se împotrivia, căci auđise o mulțime de istorii feroase despre pictori și modele, dar domnul o agrăise atât de fin și atrăgător, încât nu-i mai putu refusa, deci merse a doua di, acompaniată de mamă sa, în atelierul pictorului. Mai târziu veđu ea și tabloul gata. Acela reprezentă pe un bătrân cu o harfă și lângă el o fetiță și fetița nu era alta decât mica cusătoreasă gândeai că-i vie. Îndată ce icoana fû îmbrăsciată prin lume, i-a pus pictorul în corfiță o bannotă mare. Ea nu voi se o primească, dar deoarece mamăsa zăcea grea bolnavă, nu putu refusa banii, ba fû necesităată a i folosi pentru îngroparea aceleia și pentru o mică cruce de metal la mormântul ei. De atunci nu mai vorbise cu pictorul, dar ea îl vedea în toată diua, pe cei doi soți ai lui, cu pudelul și cu mărțanul legase pretinie, și făcea animalelor tot binele, care numai îl putea.

Lampa pocni și desteptă pe cusătoreasa din visurile ei. Ea vedea înaintea ei stând două coperte, și ea rise și oftă totodată. „Totuși tu esci o crea-

Rusia voesce pacea și măsurile, ce le ia ea sunt nu mai de natură defensivă.

Pe când însă presa rusească umblă să steargă ori ce umbră de pesimism și aceasta cu intențiune anumită, pe atunci presa germană și austro-ungară înfățișând lucrurile în colori mai deschise și mai adevărate nu încetează a vorbi de război, înfățișând situațiunea într'un stadiu de tot critică.

Aceasta și consună mai mult cu realitatea lucrurilor, deoarece Rusia nu vorbește acum de Bulgaria, ci de Bosnia și Ertegovina, două provincii, cari au fost mijlocitoare, ca monarchia noastră să câștige influință în peninsula balcanică, pe care o are astăzi. Aceste două provincii trebuiesc deșertate, deoarece după părerea Rusiei, după tractatul de Berlin, monarchia noastră trebuia să ocupe aceste provincii numai temporal.

De altcum scirile cele mai proaspete, ce le primim din capitalele monarchiei asigură, că situațiunea s'a înăspriț. Rusia și urmăresce cu mare activitate pregătirile ei de război, dislocând trupe mereu spre hotarile monarchiei noastre și mai ales în timpul din urmă spre hotarile din spre România.

Scirile aceste neliniștitoare se confirmă mai mult și prin dispozițiunea ministerului de război în urma căreia toți rezerviștii, cari vor aparținé acelor corpuri de armată, la cari va fi introdusă pușca cu repetiție, sunt concheamați la exerciții de arme, la cari vor lua parte și oficerii în rezervă și cari se vor începe în 22 Ianuarie n.

Caracteristic e și răspunsul la felicitările de anul nou, aduse de partidul liberal d-lui ministru-president Tisza: Statul ungar voesce pacea, dar dacă ar fi amenințată existența și onoarea lui, națiunea nu se spărie de nici o jertfă. La cas, dacă situațiunea generală n'ar cœnturba pacea, guvernul se va ocupa cu regularea finanțelor; nimenea nu poate afirma însă manșinerea păcei. Ministrul nu e așa de pesimist ca aceia, cari privesc iminentă primejdia războiului, dar crede, că războiul nu se va mai putea evita. E convins însă, că Ungaria și opiniunea publică din Ungaria nu va provoca nici odată războiul. De i se va împune aceasta, Ungaria și va face datorința. Tot așa la felicitările aduse președintelui casei deputaților conducătorul deputațiunei Falk între altele a ȳis: *Situațiunea e neschimbată; ori ce război ar produce rane grele în raporturile noastre financiare; în cas, când vom fi însă siliți să-l purtăm, n'ar mai fi deosebire de partid, ar căde de asemenea toate deosebirile de confesiune și de naționalitate.*

Printr'un mesagiu al regelui, Carol I, camera română a fost disolvată. Colegiurile electorale sunt convocate pe ȳilele de 23, 24 și 25 Ianuarie 1888; ear adunarea deputaților în sesiune ordinară pe ȳia de 7 Februarie.

„Telegraphul“ din Bucuresci ocupœndu se de gestiunea eventualului război și de atitudinea României, despre care atât de mult se ocupă toate ȳiarele străine și căreia îi atribuie o importanță deosebită ȳice, *că lucrul asupra căruia toată lumea se înțelege e, că situațiunea este de tot gravă și că la primăvară poate să izbucnească un război teribil.*

Crisa ministerială din Serbia e delăturată. Noul cabinet s'a constituit astfel: Sava Gruici, ministru președinte și ministru de război, Franassovici ministru de externe, Velimirovici ministru de comunicațiune; Vujici ministru de finanțe; Milosavljevici ministru de interne, Popovici ministru de comerț și Gersici ministru de iusticie și provisoriu și de

culte. Afară de Franassovici toți aparțin partidului radical.

### O rectificare la corespondența „Sânțirea bisericeii celei noue din Arpatac.”

Subscrisul ca persoană bisericească, ca membru și notariu al comitetului parochial, ca unul, ce am fost martor ocular la toate eventualitățile și peripecțiile, prin cari a trecut zidirea bisericeii noastre celei noue din Arpatac, — cetind în Nrii 116—119 ai „Telegrafului Român“ corespondența de mai sus, am aflat în ea unele inesacități, pe cari corespondentele din necunoștință de cauză sau rău informat fiind, le-a întrețesut în aceea corespondență.

Și eu, basat pe principiul ecuității voesc să se dea fie-căruia, ce este al seu deoparte, de altă parte earăși, ca adevărații și marinimoșii binefăcători ai bisericeii noastre să nu se afe vătămați prin aceea, că în categoria lor — cari în faptă au jertfit sute de florini pentru ridicarea bisericeii noastre, — se se enumere și atari indiviȳi, despre cari nu se scie și în faptă nici că a dăruit o pără chioară pe seama bisericeii nou edificată, — afară de aruncul deobligatoric, — o împregiurare aceasta, care ar altera fundamentalminte adevărata stare factică a lucrului și pe adevărații binefăcători ai bisericeii noastre nou zidite din Arpatac.

Corespondentele putea să și ia de cinosură la scrierea corespondenții sale, — dacă a avut voie să arete pe binefăcătorii bisericeii noastre și sumele dăruite de dœnșii, — „Istoricul nou edificatei bisericeii gr. or. române din Arpatac“ apărut în „Telegraful Român“ Nr. 107 și următorii, istoric, ce s'a redactat, — cu referință la binefăcători, — pe basa jurnalelor de cassă din anii 1879—1887 de parochul nostru Dionisiu Nistor. Și în cazul acesta nu scria un adevăr, ca și cel din Nr. 116 pagina 464, coloana a III a, unde între binefăcătorii principali, — între titori, — enumeră în locul al 4-lea pe Iordache Zacharie, boltaș în Arpatac, carele de facto n'a dat nimic mai mult, de cât aruncul deobligatoric, lă sând astfel afară, — neîndus, — pe adevăratul binefăcătoriu pe dl Nicolae Cioflec, născut în Arpatac, de presinte însă mare proprietariu de moșie în comuna Mărșă, Județul Vlașca în România, carele a dăruit pe sama bisericeii noastre suma de 764 fl. v. a.

Mai departe dl corespondente atribuie: — nu sciu din ce considerațiuni? — dlui Iordache Zacharie prea mare rol în conducerea afacerilor zidirei bisericeii noastre, punœndu l în categorie cu parochul nostru D. Nistor.

În faptă lucrul stă însă cu totul altminte. Eată cum:

Dl Zacharie, ca comersante, nu dispunea de timp liber, pe carele să l petreacă în afaceri bisericesci și așa toată greutatea conducerei a zăcut pe umerii neobositului nostru paroch, Dionisiu Nistor, carele singur, — între toți — nu despœra, ci se cugeta ȳi și noapte: Cum ar putea afla mijloacele, cu cari și prin cari ar putea să ducă în deplinire zidirea bisericeii deja începută și astfel în conțelegere și cu binevoitoriul sprigin — în totdeauna oferit, — al comitetului parochial a putut totuși în fine să vadă după o continuă luptă de 6 ani de ȳile finită zidirea bisericeii celei noue. Și o adevărată luptă se poate numi aceasta, căci la venirea Sânției Sale ca preot tiner în comuna noastră, biserica cea noaună se afla ridicată numai până la înălțimea ferestrilor, banii însă nu erau ca în palmă. Și cu drept cuvânt pe fie-care om bineșimțitor îl prinde mirarea,

ură în adevăr nebună“ ȳise ea încet și se ridică, a depărta copertele earăși.

Atunci se auȳiră ciocăniri în ușa. „Ceriule, nu mai de n'ar fi fabulă fermecul Crăciunului.“ Și ușa se deschise și intră spiritul ce semăna foarte cu pictorul. Mica cusătoareasă însă se așeză pe scaun și-și acopœri fața cu mânille.

„Bună seară“, ȳise spiritul cu voce apăsată, și se apropiă de fetiȳă, ocupă un scaun lângă ea și prinse mâna. Spiritele au de comun mâni reci, prin mâna aceea însă, în care se afla acum mâna fetiȳei, circula o vieată caldă.

Apoi spiritul începœ a vorbi. El îi vorbi de spre singurătate, despre traiul fără plăcere, ce l duce și despre multe de toate, între altele despre iubire și fidelitate, și fata asculta cu inima sbocotitoare.

Nu mai de n'ar fi spirit! Cu mânille tremurătoare și căută cruciulița, ce o purta la grumaȳi. De cruce se nimicesce ori ce fermecător. Ea scoase cruciulița și o întinse cătră spirit.

Spiritul însă rise, prinse cruciulița și ȳise: Tu copilă nevinovată nu-mi creȳi vorbelor mele. Eu ȳi jur ție pe crucea aceasta ce o am în mână, că voi aȳi fi sincer. Vrei să fi muerea mea!

La aceste vorbe spiritul micuței se înalță ca o ciocărlie. Nu, aceasta nu fœ statură de nălucă, care la cântecul cocoșului se preface în negură, acesta fœ un fiu al lui Adam cu carne și oase, gura

lui, care îi căuta buzele ei, fœ ferbinte și inima lui sbocotia la peptul ei.

O, tu binecuvântată, fœricită noapte de Crăciun! Acum sgăria ceva la ușa, și dacă se deschise, sări pudelul în lăuntru și după el se veșu mărțanul. Ei veniau spre a aduce bineventăriile. Pudelul sări îndată la domnul seu apoi la fetiȳă, jucând voios. Mărțanul însă se freca de ei făcând larmă, ca o roată de tors. Că acești doi oameni conveniră, fœ opul înțeleptelor animale. Ele erau sumeȳe de aceea, dar nu mai vorbiră despre așa ceva nimic, căci adevăratul serviciu se remunerează în tăcere.

#### I. Pop Reteganul.

\* Ministrul de resbel din România a esmis un ordin cătră toți prefecții județelor, ca aceștia prin organele lor se pună la cale conscrierea anuă a cailor, epelor și cătarilor, cari trec preste ateata de 6 ani. Acest ordin se dă din motiv, ca administrațiunea de resbel din România se scie de ce număr poate dispune în cas de lipsă. Listele de conscriere trebuiesc se fie gata până la 20 Ianuarie, când vor fi prezentate ministerului de resbel cu adnotațiunile de lipsă.

cum s'a putut ridica și împodobi această pompoasă biserică? Realizarea acestei întrebări problematice în prima linie este de a se atribui nepositului și mult meritului nostru paroch Dionisiu Nistor, pe carele prœvedința divină l'a adus ca pe un Mesias în mijlocul și de conducătoriul nostru,

Aceste merite nediscutabile au fost recunoșcute și lăudate cu ocaziunea sânțirei bisericeii noastre de însuși Înalt Preasânțitul nostru arhieriscop și metropolit Miron Romanul.

În fine delăturând din susamintita corespondență semnele citărei („—“), ce se pun în mod neertat tuturor vorbirilor și după înlocuirea acelor cu premisa: „x, y, a vorbit cam în înțelesul următoriu“, — corespondența este bine lucrată dovedind îndeajuns, că corespondentele și-a dat toată silința a descrie și a înfăȳșa lucrul așa, după cum s'a întemplat.

Pe lângă rugarea, ca să binevoitiți prea onorate dle Redactor, a da loc acestei rectificări în coloanele prețuitului ȳiar ce redigatiți, rămân al prea onorat d-voastre.

Arpatac, la 17 Decembre, 1887.

cu profundă stimă  
la însărcinarea comitetului parochial  
Constantin Cioflec,  
membru și notar al comitet. parochial.

### Cântul în învățământul educativ.

(Începere.)

#### II.

Însemnătatea acestui obiect se arată în influința, ce o esercitează asupra dezvoltării vieții noastre sufletesci. Aceasta influință este:

a) *Estetică*, carele rezultă din apercipiarea tonurilor nu ca ceva singuratic și fragmentar, ci ca un întreg armonic. Căci deși cœntarea se prezentează ca un șir de tonuri singuratic, dar acestea în totalitatea lor trebuie ca să provoace în ascultători tocmai acele înlăunțuri de simțeminte, cari s'au aflat în cel care cœntă. Așa singuraticcele tonuri, fiind numai părți a unui întreg, referințele dintre dœnsele produc plăcere în gustarea frumosului. Cu un cuvânt, tonurile obiective devin informațiuni subjective, înșofite de judecata estetică sub forma simțemintului

b) *Patetică*. Aici tonurile nu rămân simple informațiuni, cari trec pe dinaintea sufletului, ne lăsând nici o urmă de cât plăcerea momentană provenită din armonia lor sub influința patetică; sufletul și inima ascultătoriului sunt cuprinse de dœnsele, întreg omul este transpus într'o stare nouă specifică. Această stare, întru cât se desvoaltă și rezultă din lucrarea concretă a sufletului, se numesc dispoziție. În aceasta, din șirul de tonuri acordate, se nasc intuițiuni informative de tonuri și aceste produc dispoziții sufletesci. Numai pe basa acestui proces se poate espl'ca și înțelege cea împregiurare, că auȳind o musică ori cœntare plăcută, suntem scoși din dispoziția de mai nainte. Acesta este motivul de s'a introdus musica și toba în armată. Despre Orfeu spune mitologia, că prin cântul lirei sale a transpus în stare de esuitare întreg infernul în cât a putut scoate de acolo pe soȳia sa, că a îmblândit animalele selbatice prin tonurile musicii; Cicero pro Archia 19 ȳice: *Saxa et solitudines voci respondent, bestiae saepe immanes cantu flectuntur atque consistunt: nos instituti rebus optimis non poetarum voce moveamur?* În acest fapt psihologic își au basa productele fantasiei despre cœntecul ȳinelor și al sirenelor, laudele ce grămădim și grămădesc lumea asupra cœntăreilor de renume asupra poezilor de renume etc.

c) *Socială și practică*. Câte suveniruri nu ne sunt păstrate prin cânt? Câte cunoșințe nu se fac prin cânt? Se înțelege, că trebuie să fie bine esecutat. Dar și câte nenociri nu provin de aici la oameni nechizpuiți. Nu este act familiar de oare-care însemnătate, nu este petrecere socială, nu este ceremonie lumească, de laudă, bucurie ori de doȳiu, nu este ceremonie bisericească, dar în fine nu este nici o ceremonie scolastică, cari să nu fie introduse, înșofite și încheiate cu cânt. Și pentru ce? Pentru ca actului să se dea o însemnătate și splendoare, fie prin delăturarea monotoniei, fie prin annunciarea aceluia, fie în fine prin atragerea și ținerea atențiunei.

Dar apoi căți oameni nu trœsc după darul de a cœnta, și într'un mod mai ușor decât muncitoriul ȳilnic. Cœntăreții la operă, la teatre, ambulanți, etc. Au nu avem chiar noi români două tagme, dintre cari una trœsc eschisiv după cânt, ear la cealaltă se cere ca condițiune de frunte: tagma cantorilor, dascălilor, psalților și a preoților. Și acestea în rital nostru românesc suplinesc musica instrumentală din alte rituri. Aceștia însă sunt lucruri de toate ȳilele, și tocmai pentru frecuența lor, nu ne isbesc așa de tare în ochi, încât să le dăm oare-care însemnătate și totuși ea este foarte mare.

Dar în fine d.) Cântul are influință și însemnătate chiar și *pedagogică* nu ca obiect de învățământ, ci ca mijloc de distragere în momente de încordare sufletească și ca mijloc pentru atragerea și ținerea atențiunei: Ca un atare mijloc cântul și-a eluptat o însemnătate pedagogică aproape independentă, carele pentru totdeauna îi va asigura în programe pozițiunea alăturea cu celelalte obiecte de învățământ. Și toți o scim aceasta, numai cât ne am deprins a considera



se me fac complicele abuzului, cu plățirea acelu banchet.

Ce se ține de neînsemnata mea persoană, nice nu o compar cu persoana șefului nostru nice într-o privință, nu m'am lăudat nice odată și nu me voi lăuda nici când, fără într'u neputințele mele.

Ved și recunosc dar nu numai eu, dar mai întreg tractul și și alții, că la scara șefului nostru a lucrat măestrii dibaci, nu cărpaci ca dta, a lucrat măestrii de renume, ear nu derege strică din Chirper, măestrii dar nu studiul șefului nostru a pus cuele la aceasta scară, căci studiul seu până la etatea aproape de un jumătate de seclu, n'a fost în stare sei pue scarei sale nici cel dintâiu cuiu. Nu-i va fi frică, că va cădó, o cred, căci 'l ții dta bine, ba 'l înalți tot mereu, trebuie să-ți și recompenzele ostenelele.

Eu deși te încerci dta prin calumnia dtale, și când, că n'am fost în stare să-mi puiu cuele trebuincioase la scara mea susțin din contră, că toate cuele la scara mea eu însu-mi mi le-am pus, prin ostenelele, diligența și zelul meu, fără nici un măestru, ba mai și fără ajutor părintesc, după cum

sciui prea bine toți, căți 'mi cunosc trecutul meu, nice nu-mi trebuie ajutorul unor cărpaci ca dta, dacă însă sortea a lucrat într'acolo, ca cuiul ultim al scării mele să nu l pot ocupa, a cărui punere multe jertfe m'a costat, atunci fie voia Domnului, nu me supăr, eu sunt îndestulit cu soarta mea, numai vreau, ca scara făcută cu sudorile mele, alții ca dta de e. să nu mi o mângiască.

Cumă lucru rău, cea ce lucru sunt convins despre contrariul, căci conștiința mea este împăcată, căci eu sunt silit a-mi apăra vața și onoarea atacată de nesce personaje ca d-voastră, de pe a căror față poți ceti și seara la lună invidia, pizma, ura și iubirea de vrajbă și neadevăr

Și acuma părinte corespondent acusa ți-ai dat-o răspunsul meu a urmat, asemenea ți-ai dat replica și eu duplica, precum și triplica și din parte-mi cuadricula, urmează deci aducerea sentinții din partea onoratului public cetitoriu, procesul este eshauriat cu dta numai am vorbă.

Părintelui asesor protopopesc Ioachim Părău, răspund față de notița dânsului din Nrul 125 al „Telegrafului Român“ „fie vouă ce este așa- așa;

și ce nu—nu“ Ap. Iac. 5.12. citate de dânsul acesteia, că eu informațiunea față de celea scrise de mine în Nrii 114 și 115 referitoare la ședința scaunului protopopesc, la care ar fi luat 4 asesori parte, nu 3, o am avut chiar dela dânsul, și la ocaziune îi voi aduce aminte despre aceasta și cu altele, cari mi le-a spus atunci, altcum ședința tot n'a fost legală, căci a lipsit notariul.

Nicolae Moldovan.  
preot.

#### Posta redacțiunii.

Dlul T. B. în România. Ve mulțumim pentru complimentele, ce ne faceți. Ve rugăm însă să ne dispensați dela publicarea corespondenții trimise, pentru că se refere prea mult la adresa noastră. Noi totdeauna am nisuit a lucra în direcțiune solidă, onestă și numai binele obstesc avându-l în vedere; va servi însă spre oțelirea puterilor, dacă vom observa, că sēmēnța bună nu cade pe peatră steapă.

Red.

#### Loterie

Mercuri în 4 Iauariu 1888.

Sibiu: 14 47 34 49 29

## IOSIF GAVORA.

Pentru lucru eminent și gust bun la esoposițiunea, regnicolară din 1885 din Budapesta, distins cu medaila cea mare a esoposițiunii.

In Budapesta, strada Váci, Nr. 17.

Recomand obiectele ne-cesare pentru ajustarea bisericilor și capelelor cu cele ce sum provădūt in abundanță pentru prețurile cele mai moderate, și lucrute cât se poate mai frumos: Anume:

**Odăjdii, felon și altele, după ritul greco-oriental.**

**Prapori și stindarde pentru reuniuni.**

Stindarde pentru pompieri, copii de școală, reuniuni industriale, reuniuni de cântări și reuniuni de înmormântare.



Statue, polican-dre, potire și chipuri sfinte, sfeșnice pentru altarii și de părete, candel. Iconostase, chipuri pentru frontariu. În-mormântarea Domnului, etc. etc.

Primesc repararea hainelor vechi precum și aurăria și argintăria pe lângă prețuri moderate.

Cusături cu aur, argint și mătășă și haine bisericesci, cusute cu fir de aur, argint și mătășă.

Dantele bisericesci. Învălițoare de prestol. Mărfuri bisericesci. Damaste etc.

**Punctualitatea mi o pot adeveri prin mai multe sute de epistole de recunoscință.**

[1714] 7-30

Cataloge de prețuri la dorință trimis libere de post-port.

Ori ce dureri de dinți dispar cu totul,

prin folosirea celei mai vestite în lume și nefalsificate

apă anatherină de gură a Dr. POPP,

medic dentist ces. reg. de curte.

Ori cărei alte ape de dinți e a se preferi ca preservativ contra tuturor boalelor de dinți și de gură.

Apă probată pentru galgarisare la boalele cronice de gât și indispensabilă la întrebuințarea apelor minerale. — O sticlă mare fl. 1.40, una de mijloc fl. 1 și una mică cu 50 cr.

Efectul se garantează pe lângă observarea acurată a îndrumării de întrebuințare.

În legătură cu apa de gură și a pravului de dinți sau pastei de dinți a drului Popp, se conservă totdeauna

dinții sănătoși și frumoși,

ceea ce e de cea mai mare importanță pentru conservarea unui stomach sănătos.

**Plumbul de dinți al Dr-lui Popp**

este cel mai bun mijloc de a plumbi singur dinții găunoși, prin ceea ce de cele mai multe ori se înlătură mirosul cel greu.

**Săpunul de erburi al Dr-lui Popp**

folosit cu cel mai bun succes contra tuturor zgrăbunțelor de pe pele și se potrivește

foarte escelent pentru scalde.

Prețul

Pastă de dinți aromatică în dărăburi 35 cr.  
Pastă de dinți anatherină 1 fl. 22 cr.  
Pravuri de dinți vegetabile à 63 cr.  
Pastă de dinți à fl. 1.—  
Săpunul de erburi à 30 cr.

Se atrage cu deosebire atențiunea d'a preveni contra procurării de apă de gură anatherină falsificată, din cauză că aceea în cele mai multe casuri conform analizei conține amestecături pagubitoare sănătății.

Comande prin epistole se efectuează pe lângă rambursă postală.

Deposit principal în Viena, I, Bognergasse Nr. 2, precum și în toate farmaciile drogueriile și parfumăriile din Transilvania și România.

[1596] 14-16

## Morbul caracteristic și mai lățit în această țară este mistuirea cea rea.

Bucătăriile moderne și modul de traiu modern sunt cauzele acestei suferințe, care în un mod neprevădător ne cuprinde în ghiarele sale. Mulți oameni sufer de dureri de pept și coaste, adeseori și de dureri de spate; se simt slabi și somnuroși, au un gust rău în gură, mai cu seamă dimineața; un fel de scupit cleios se adună în dinți; apetitul lor e rău, în stomach simt ceva ca o povară grea, și adeseori simt în stomach un fel de obosire, ce nu se poate descrie, care prin introducerea nutremântului nu se depărtează. Ochii sunt fără viață, mâinile și picioarele se răcesc; nu trece mult și se ivesc tusa, la început seacă, după câteva luni însă însoțită de flegmă verde, cel cuprins de boală se simte pururea obosit, somnul nu-l recrează; devine mai apoi nervos, iritabil și melancolic, 'l cuprind presimțiri rele; când se ridică repede se simte amețit și întreg capul îi e clătinător, intestinele se astupă, pelea îi devine sbărcită și ferbinte, sângele se îngroașe și înțapă, sclerotica ochiului capătă o culoare galbină; urinul se împuținează și capătă o culoare închisă, rămânând o parte din el înlăuntru; luând nutremântul, simte când un gust dulce când acru, care e însoțit de bătaie puternice de inimă; puterea vederii se scade, înțepinându-se ochii și se simte cuprins de simțul unei mari slăbiciuni și ostenele. Toate acestea simptome apar alternativ, și se presupune, că aproape o terțialitate din populațiunea acestei țări suferă de una sau alta formă a acestei boale. Prin Extrait-shaker mistuirea bucatelor ia un așa avânt, că corpului bolnav dându-se nutremânt devine foarte sănătos. Efectul acestei medicini este într'adevăr admirabil. Milioane și milioane de butelii s'au vândut și numărul documentelor, cari atestă puterea vindecătoare a acestei medicini, e foarte mare. Sute de boale, cari poartă cele mai diferite nume, sunt urmările nemistuirii; depărtat acest rău din urmă, dispar toate celelalte, căci acelea sunt simptome ale adevăratei boale. Medicina e Shaker-Extrait. Mărturisirile miilor, cari vorbesc în un mod foarte satisfăcător de proprietățile vindecătoare ale ei, o dovedesc aceasta fără nici o îndoială. Această medicină escelentă se poate căpăta în toate spițeriile.

Persoane, cari sufer de îneciare, se folosească „pilulele de curățire a le lui Seigel“ (Seigel's Abführ-Pillen) în legătură cu Shaker-Extrait „Pilulele curățitoare ale lui Seigel“ vindecă îneciarea, alungă frigurile și răceala, departă durerea de cap, împedecă mânia. Care le a cercat va continua de sigur cu folosirea lor. Produc efect pe înec și fără de a cauza durere. Prețul: Unoi butelie Shaker-Extrait fl. 1.25. O șatulă „pilulele curățitoare ale lui Seigel“ 50 cr.

Proprietariul medicinei „Shaker-Extrait“ și al „pilulelor lui Seigel“ A. I. White Limited, London 35 Faringdan Road E. C.

[1746] 3-24

Depositul principal și centru de expediție la Iohann Nep. Harna, spițier „la leul de aur“ în Kremier (Moravia) și se capătă și în cele mai multe spițerii din Austria.

**Turnătorie**  
de clopote și de metal  
a lui  
**Antonie Novotny**

se recomandă pentru facerea de clopote nouă, pentru turnarea din nou a clopotelor sparte de toată mărimea, precum și pentru construirea a mai multor clopote în acord harmonic, oferind garanța pe mai mulți ani. Montate cu chivere (coarne) de lemn, ferturnat și bătut; astfel construite, că după ce sunt usate pe o parte se potă fi învărțite cu înlesnire în ori-ce direcțiune, prin ceea ce se evită creparea lor.

Cu deosebire recomand

**clopotele găurite și premiate**

inventate de mine, care au un ton mai lung, mai puternic și mai adâne, ca cele de sistemul vechiu; un astfel de clopot în greutate de 300 punți egalează pe unul de 400 punți.

Recomand mai departe scaune din fer bătut pentru clopote, solile și frumoase, clopote pentru orologiu sau discuri pentru oroloage și toace din metal, precum și toate celelalte articole de alamă și metal aparținătoare de această categorie, cu prețurile cele mai moderate. Se construesc clopote și pre lângă plățire făcută în rate.

Clopote dela 300 punți în jos, precum și stropitoare de mână se află totdeauna per magazin.

Pentru comande binevoitoare, care se efectuaiază solid și cu punctualitate, se recomandă

**Antonie Novotny.**  
Timișoara, Fabrică.

[1605] 8